

Медведєва А.О.

Студентка 1-го курсу факультету ФСП
НТУУ «КПІ»

Науковий керівник:

Чепульченко Т. О., к.ю.н., доц., ФСП
НТУУ «КПІ»

Конституційна реформа: міф чи реальність

28 червня 1996 р. Верховна Рада України далі (ВРУ) урочисто прийняла Конституцію України – Основний Закон країни, що визначив засади конституційного строю, особливості взаємовідносин гілок державної влади, здійснення народовладдя та основні принципи функціонування органів державної влади та органів місцевого самоврядування.

Та невдовзі після прийняття Конституції, яку приймали поспіхом, впродовж однієї ночі, постало питання про конституційну реформу. Перші пропозиції були внесені вже у 2000 р. Тоді відбувся Всеукраїнський референдум, на якому Український народ висловився за обмеження депутатської недоторканності, зменшення чисельності депутатського корпусу до 300, надання права розпуску ВРУ Президентом України в разі неприйняття Державного Бюджету та переходу до двопалатного парламенту. Та зазначені новації так і не знайшли місце ані в реальному житті, ані в подальших проектах конституційної реформи.

Майже всі політичні сили під час парламентських перегонів та всі Президенти України заявляють про необхідність конституційної реформи. Однак до реальних справ не доходить.

31 серпня 2015 року Верховна Рада України ухвалила Закон України «Про внесення змін до Конституції України». Цей проект конституційної реформи очікує затвердження Конституційним Судом України та повторного розгляду й затвердження Верховною Радою. Нещодавно Президент України вніс проект закону про внесення змін до Конституції з приводу судової влади. Однак чи маємо ми справу із реальними справами? Чи це лише косметичні реформи? Спробуємо розібратися в цьому.

Ознайомившись з положеннями конституційної реформи у сфері децентралізації, ми прийшли до висновку, що реформа має поверхневий, косметичний характер. Так, пропонується розширення повноважень місцевих громад. Однак по факту залишається чинний статус-кво. Крім того, центральна влада передає частину повноважень місцевим радам, однак при цьому не забезпечує достатніми матеріальними ресурсами. Так, одним з кроків у «децентралізації» стало передання на утримання за кошти місцевих бюджетів професійно-технічних училищ. Делегувала центральна влада місцевим радам і фінансове забезпечення пільг на проїзд у міському транспорті пільговим категоріям населення, й забезпечення школярів безкоштовним харчуванням. Водночас, надаючи такі «повноваження» місцевим радам, уряд ігнорує їх фінансові потреби, обмежуючі місцеві бюджети.

Ігнорує влада й побажання місцевих та обласних рад щодо забезпечення реальної децентралізації. Заяви Київської та Закарпатської обласної ради про виборність губернаторів та розширення повноважень обласних рад та забезпечення реальної децентралізації, повноцінної національно-культурної автономії, зустріли негативну реакцію й навіть звинувачення у сепаратизмі. Таким чином, центральна влада не підтримує бажань місцевих та регіональних еліт розширити повноваження та забезпечити виборність губернаторів. Натомість замість інституту голови обласної державної адміністрації запроваджується інститут префектів. Але фактично при цьому зберігається влада центру, оскільки префекти призначатимуться з центра. [2, 4, 5]

Сумнівною є й судова реформа. Зокрема, в проекті Закону про внесення змін до Конституції України передбачено звільнення всіх суддів, які були призначені на випробувальний п'ятирічний строк, після його закінчення, натомість судді, які були призначені на свої посади безстроково – і надалі відправлятимуть правосуддя. Тобто, мова йде про звільнення тих суддів, які зайняли свої посади в результаті успішного проходження конкурсу. Адже з 2012 року призначення відбувалося виключно на конкурсних засадах шляхом відкритого та прозорого добору на посади.

Таким чином судді, які були призначені за новими правилами, під ретельним наглядом офіційних спостерігачів, експертів Європейської комісії з питань ефективності правосуддя, представників міжнародних фондів, засобів масової інформації та інших організацій, будуть звільнені, у разі прийняття змін до Конституції України. [3]

Ще одна загроза полягає у тому, що після внесення змін представником особи в суді зможе бути виключено адвокат. Таким чином, тисячі юристів та юрисконсультів можуть залишитися без роботи.

Аналізуючи запропоновані законодавцем зміни до конституції, ми можемо зробити висновок, що реформи або мають косметичний характер, або лише погіршать стан розвитку системи влади. Очевидно, конституційна реформа має робитись не з мір політичної доцільності чи бажання угодити інтересам певних осіб. Конституційна реформа має робитись зважено, а зміни, у т.ч. радикальні, мають здійснюватись послідовно.

Ми вважаємо, що децентралізація має полягати у розширенні повноважень територіальних громад, виборності губернаторів регіонів, збільшенні місцевих бюджетів та забезпеченні розвитку національно-культурних автономій, культури та мов національних меншин. Судова реформа має проводитися зважено, із врахуванням зарубіжного досвіду, що дозволить забезпечити її ефективність.

Крім того, мають бути впровадженні у дію результати референдуму 2000 р.: обмежено недоторканність депутатів, зменшено склад депутатського корпусу, розглянуто питання утворення двопалатного парламенту.

Список використаних джерел:

1. Конституція України від 28.06.1996
2. Постанова ВРУ «Про попереднє схвалення законопроекту про внесення змін до Конституції України щодо децентралізації влади» від 31.08.2015
3. Інтернет-джерело: <http://blog.liga.net/user/vpylypenko/article/20808.aspx>
4. Інтернет-джерело: <http://decentralization.gov.ua/>
5. Інтернет-джерело: [http://derazhnia-rda.gov.ua/news/reforma_decentralizaciji_vladi_v_ukrajini/2015-09-28-2750\](http://derazhnia-rda.gov.ua/news/reforma_decentralizaciji_vladi_v_ukrajini/2015-09-28-2750)